

Metodický pokyn k pojmu architektonická změna podle § 2 odst. 2 písm. f) zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy

Preambule

Digitální a informační agentura (dále také „Agentura“) je ústředním správním úřadem (§ 2 bod 17. zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy – tzv. kompetenční zákon). Agentura vykonává působnost v oblasti informačních systémů veřejné správy v souladu se zákonem č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy (dále také „zákon o ISVS“). Mimo jiného je Agentura oprávněna k tvorbě metodických pokynů, které následně uveřejňuje ve svém Věstníku [§ 4 odst. 1 písm. c) ve spojení s odst. 2 písm. i)].

Účelem předkládaného metodického pokynu je blíže rozvést a vysvětlit pojem tzv. *architektonické změny*, jejíž realizace zakládá subjektům povinnost předložit projektový záměr Agentuře, potažmo Sekci Hlavního architekta eGovernmentu (dále také „OHA“). OHA se po důkladném posouzení záměru následně vyjádří prostřednictvím stanoviska.

Metodický pokyn je vydáván proto, aby blíže ozřejmil pojem architektonické změny, jejíž výklad dělá v praxi problémy. Správná identifikace věcných znaků architektonické změny při budování či rozvoji informačního systému je totiž zásadní pro určení, zda má být projektový záměr obsahující změnu předložen k posouzení na OHA a má k němu být vydáno stanovisko.

Problematika

Proces předkládání investičních záměrů a projektů obsahujících architektonickou změnu je již praxí prověřený a nečiní větší potíže. Zásadnější je však informace, že k předložení Agentuře má dojít v případě projektů pořízení nových určených informačních systémů nebo projektů obsahujících rozvoj určených informačních systémů, který vyvolá **architektonickou změnu**. Termín určený informační systém je vydefinován v § 2 odst. 1 písm. v) zákona o ISVS.

Samotný pojem architektonické změny je upraven v § 2 odst. 2 písm. f) zákona o ISVS. I přes tuto definici je však stále problematické identifikovat situace, kdy se o architektonickou změnu nejedná, a kdy už ano, a je tedy nutné, aby subjekt předložil projektový záměr obsahující takovou změnu a Agentura se mohla (prostřednictvím OHA) k takovému projektovému záměru vyjádřit.

Ustanovení § 2 odst. 2 písm. f) zákona o ISVS, ve znění účinném od 1. dubna 2023:

§ 2 odst. 2 písm. f)

*„Pro účely tohoto zákona se dále rozumí architektonickou změnou **technické zhodnocení** informačního systému veřejné správy spočívající ve **změně jeho vnitřní struktury, části informačního systému veřejné správy nebo jejích vlastností, vazby na jiný informační systém veřejné správy nebo vazby mezi částmi téhož informačního systému veřejné správy.**“*

Prvním klíčovým pojmem pro definici architektonické změny je, že se musí jednat o **technické zhodnocení** informačního systému veřejné správy. Při definici pojmu technického zhodnocení lze vycházet z ustanovení § 55 odst. 4 vyhlášky č. 410/2009 Sb., k provedení některých ustanovení zákona o účetnictví.

Ustanovení z vyhlášky však nelze přejímat absolutně a bez úprav, neboť je obecné a určené i pro jiné kategorie majetku než informační systémy. Lze tedy shrnout, že technickým zhodnocením informačního systému veřejné správy se rozumí **zásahy do informačního systému veřejné správy, které mají za následek změnu jeho účelu nebo technických parametrů, nebo rozšíření vybavenosti nebo jeho použitelnosti**. Takové pojetí je v souladu s tím, co o informačních systémech uvádí pojem architektonické změny. Je rovněž nutné dodat, že zásahy do informačního systému spočívající v rušení jeho komponent nebo částí mohou být také technickým zhodnocením.

Architektonická změna znamená zásah do informačního systému, který:

1. Vyvolává změnu jeho vnitřní struktury – například přidání nové komponenty/komponent, zrušení komponenty bez náhrady.
2. Mění části informačního systému veřejné správy nebo jejích vlastností – například vybudování nové části systému, zrušení části systému, rozvoj části systému za účelem plnění nových úkolů a poskytování nových služeb, změna části za účelem plnění nových úkolů a poskytování nových služeb.
3. Mění vazby na jiný informační systém veřejné správy – vybudování vazeb na jiný informační systém veřejné správy, rušení vazeb na jiný informační systém bez náhrady, změna vazeb; takovou vazbou není případ, kdy je aktuálně rozvíjený systém na jiný informační systém veřejné správy již integrován a pouze chce využívat službu, kterou jiný informační systém nově poskytuje.
4. Mění vazby mezi částmi téhož informačního systému veřejné správy – nové vazby mezi jednotlivými částmi a komponentami systému, rušení takových vazeb bez náhrady, změna vazeb; to se netýká částí a komponent, které již jsou na jiné části a komponenty informačního systému integrovány a chtějí pouze využívat nově poskytovanou službu jiných částí a komponent.

Samotná existence architektonické změny však ještě nezakládá žadateli povinnost žádat o stanovisko OHA. Aby vznikla povinnost o stanovisko žádat musí se jednat **o architektonickou změnu na tzv. určeném informačním systému**. Definice určeného informačního systému je obsažena v zákoně o ISVS, jak bylo uvedeno výše v tomto dokumentu. **Teprve při naplnění těchto dvou podmínek zároveň je nutné žádat stanovisko OHA.**

Příklady toho, co je typickou architektonickou změnou, a co naopak ne, je uvedeno v Příloze 1.

Příloha 1:

Typickou architektonickou změnou je zejména:

- Integrace nového nebo stávajícího IS na centrální sdílené služby (např. ISZR, NIA, ISDS apod.).
- Integrace nového nebo stávajícího IS na centrální sdílené služby, které se objeví v budoucnu, pokud nebude určeno jinak.
- Úpravy na samotných centrálních sdílených službách za předpokladu, že to bude mít dopad na ostatní IS, které jsou s danou centrální sdílenou službou integrovány (např. změna v architektuře služby ovlivňující dobu odezvy – NIA, rozšíření ISSS o možnost přenosu nového typu dat, rozšíření ISZR o další registr nebo změna jeho vnitřních a vnějších rozhraní apod.).
- Úpravy na informačním systému, který je integrován na centrální sdílené služby (implementace nových modulů, integrace na nové moduly).
- Pořízení nové nebo změna stávající spisové služby (integrace na jmenný rejstřík a na ISZR, integrace na ISDS).
- Implementace ESB (Enterprise Service Bus) sběrnice a její integrace na ostatní části IS.
- Dekompozice části IS do více komponent nebo naopak sloučení funkčnosti více původních částí do jedné části nové.
- Náhrada jedné části IS jinou novou částí (mění se struktura IS a vlastnosti jeho částí).

Architektonickou změnou není zejména:

- Doplnění nebo úprava vlastností IS jeho parametrizací, při zachování jeho struktury, jeho částí, programových vlastností těchto částí a jeho vnějších a vnitřních vazeb.
- Publikace nového kontextu do ISSS za předpokladu, že stávající IS je již na ISSS integrován a zároveň tato publikace nevyvolá změnu struktury, části nebo vlastnosti částí informačního systému.
- Implementace nového formuláře do Czech POINT za předpokladu, že taková implementace nevyvolá změnu struktury, části nebo vlastnosti části informačního systému.
- Náhrada každého jednoho již existujícího proprietárního A2A rozhraní rozhraním přes již naimplementovanou ESB (viz výše).
- Integrace na CA AIS za předpokladu, že systém již byl předtím integrován na JIP/KAAS.
- Vynaložení provozních výdajů na ICT.
- Vynaložení výdajů na nákup licencí.
- Pořízení HW, včetně pořízení za účelem obměny stávajícího HW.
- Umístění již existujícího informačního systému do cloudového prostředí, při zachování struktury jeho částí, programových vlastností těchto částí a jeho vnějších a vnitřních vazeb.
- Bodyshopping (nákup ICT odborníků za účelem konzultace daného IS a případného rozvoje).

Pokyn

Kdy je, a naopak není nutné žádat o stanovisko OHA:

Architektonická změna	Změna na určeném informačním systému	Je nutné žádat stanovisko
Ano	Ano	Ano
Ano	Ne	Ne
Ne	Ano	Ne
Ne	Ne	Ne

.....
Ing. Tomáš Šedivec

ředitel odboru architektury sekce Hlavního architekta eGovernmentu